



## Med revijami

Русскій Вѣстникъ (Russkij Vjestnik) priča, da so se začeli Rusi čimdalje bolj zanimati za druge Slované ter za njih narodni in kulturni razvoj. V marčevi-aprilski št. piše znameniti ruski etnograf g. Haruzin o našem Krasu in njegovih podzemskih čudesih. Gosp. Haruzin opisuje temeljito kraški svet, Postojnsko jamo in podzemeljske reke in jezera. Vse to pozna seveda iz avtopsije, kajti Haruzin je bil že večkrat na Slovenskem in se živo zanima za nas. V julijski št. pa je g. Haruzin začel objavljati daljšo študijo o nas pod nadpisom: »Nacionalnaja evolucija Slovincév«. Haruzin opisuje — kot nekako nadaljevanje svojega prejšnjega članka o Krasu — geografski položaj Slovencev, slavi lepoto slovenske zemlje, na kateri je na razmeroma majhnem prostoru toliko zemljepisnih kontrastov. Kranjska dežela sama je n. pr. komaj tolika kakor Kjelečka gubernija. Potem prehaja k političnemu položaju, v katerem se nahaja naš narod. Pisatelj resumuje na kratko nekatera važnejša data iz zgodovine Avstrije, omenja francosko dobo na Kranjskem. Nadalje riše na podlagi statistike naš ekonomski in finančni položaj, govori o zemljedelstvu, obrtu in industriji. Precej natanko opisuje razvoj slovenskih denarnih zavodov po Kranjskem, Štajerskem, Primorskem in Koroškem ter sklepa iz tega, da smo se Slovenci že precej osvobodili od nemškega kapitala, ki je bil največji vzrok naše politične odvisnosti od tujcev. Zatem govori g. H. o naši borbi za narodnost. Tuptam se primeri seveda tudi kaka netočnost. Tako govori o splošni veljavi našega jezika na Kranjskem in njegovi rabi pri uradih preoptimistno. To pomoto so provzročile krive informacije. Na široko pojasnjuje naše razmere z Italijani na jugu in z Nemci na severozapadu ter na našem ozemlju samem. Obširno govori o germanizatorskih in italijanizatorskih tendencah raznih vlad. Zelo podrobno se bavi s tržaškimi Slovenci, ki so izpostavljeni najhujšemu pritisku in navalu od italijanske stranke na Primorskem. (G. Haruzin naj nam dovoli opazko, da pisave ТѢРСТЬ ne razumemo. Namestu ѣ (= y, ü) bi moral na vsak način stati ѣ (ТѢРСТѢ), če se že hoče med T in r označiti polglasnik.) . . . Proti koncu julijskega članka opisuje našo borbo za narodno šolo. G. Haruzin piše, da je naša narodna zavednost tako močna, da stremimo celo za višjim obrazovanjem na podlagi materinega jezika — da zahtevamo slovensko vseučilišče. Ta naša samozavest pisatelja veseli. Zato opisuje obširno lansko naše gibanje za vseučilišče. Čisto pravilno sodi pisatelj, da mi preveč zanemarjamo Trst ter da podcenjujemo njega važnost v narodnem oziru. G. Haruzin bi celo rajši videl slovensko univerzo v Trstu nego v Ljubljani. Na vsak način pa meni g. avtor, da se mora tržaško slovenstvo čuvati, da ga ne dobodo popolnoma Italijani v svojo roko. Lahki naj se ozirajo bolj na južno Tirolsko, Slovenci pa naj pomislijo, da je Trst svetovno mesto, kjer vlada širše svetovno obzorje . . . Pričakujemo z velikim zanimanjem nadaljevanja krasnega članka, v katerim je g. Haruzin dokazal, da pozna dobro naše razmere. Imamo samo eno željo in prošnjo: Gospod Haruzin naj ima, kakor je storil to vobče doslej, vsekdar ves celokupni slovenski narod pred očmi kot celoto, brez ozira na to, v kateri pokrajini živi ta ali oni del

naroda. S svojim člankom izpolnjuje pisatelj plemenito kulturno delo ter razširja dejansko slovansko vzajemnost. — Med drugimi zanimivimi članki, ki so jih prinesli poslednji zvezki »Ruskega Vestnika«, naj omenim mimogrede še prevod znamenite razprave Andréja Chéradama: Evropa in avstrijsko vprašanje ob meji 20. stoletja. Chéradame je eden tistih redkih Francozov, ki se pečajo tudi z inozemstvom. Chéradame je prišel do prepričanja, da so najzvestejši in najboljši zavezniki proti agresivnemu germanstvu edino le Slovani. On ljubi Slovane, a ko študira zgodovino Avstrije, vidi, da ta država, čeprav so v njej Slovani v številni večini, vendar ob steno pritiska Slovane, kadar le more. Nastane vprašanje: Ali je dobro, če Avstrija pospešuje germanstvo (nemštvo)? Nikakor to ni dobro. Tudi Francozom samim to ni na korist, ker čimbolj se ojači nemštvo na škodo slovanstvu, tem slabše je to za Francoze. Avstrijsko vprašanje je Chéradamu eminentno evropsko vprašanje. Razprava Chéradamova, ki jo podaje »R. V.« v prevodu, je jako obširna, a s par stavki ne moremo posneti vsebine. Ali bi ne bilo dobro, ko bi nam kdo Chéradamovo razpravo poslovenil? Ali bi nam je ne hotel podati n. pr. gosp. Gabršček v svojih »knjižnicah?« Na delo! A. A.

## Splošni pregled

Slovenska šolska družba sv. Cirila in Metoda je imela svoj 17. občni občni zbor dne 7. avgusta v Ilirski Bistrici. Tajnik je povedal, da je odprla družba v preteklem letu osem novih šol, tako da je vzdrževala, oziroma podpirala skupaj 25 šol, katere je obiskavalo 2400 otrok. Družba je razposlala tem šolam 2611 šolskih in zabavnih knjig. — Iz blagajnikovega poročila pa posnemamo, da je imela družba v preteklem društvenem letu 40.091 kron, 40 stotink dohodkov ter 39.694 kron 35 stotink stroškov. Iz tega poročila sklepamo, da je denarno stanje naše šolske družbe ugodno — ugodnejše, nego je bilo lani. Mislimo pa, da je že skrajni čas, da sname nekaj denarnega bremena, ki si ga je slovenski narod sam naložil na svoje rame, država sama, oziroma vlada ima dolžnost, da prisili n. pr. tržaški mestni zastop, da naj on sam plačuje slovenske šole za slovenske Tržačane. Če mora slovenska Ljubljana skrbeti Nemcem za nemške šole, zakaj bi vlada ne pokazala svoje avtoritete tudi v Trstu?! V Trstu je nad **3800** slovenskih otrok brez slovenskih šol, dočim obstoje za kakih 600 (?) nemških otrok štiri ljudske šole in ena meščanska!

Namen slovenske šolske družbe je pravzaprav le ta, da podpira in vzdržuje slovenske šole ondod, koder smo Slovenci v diaspori, a koder smo doma, na svojem ozemlju, kakor v Trstu, v Gorici, v Mariboru ali v Celovcu, tam se ima pobrigati vlada za to, da dotični mestni ali deželni zastopi ustanovijo tudi Slovincem slovenskih šol prav zato, ker plačujemo tudi Slovenci svoje davke in ker je ta naša zahteva utemeljena v avstrijskih osnovnih zakonih! Nam kar ne gre v glavo, kako je to mogoče, da n. pr. tržaški Slovenci že toliko let brez uspeha čakajo vladne rešitve, da se prisili tržaški magistrat, ustanoviti Slovincem slovenskih šol. Po našem mnenju smo krivi